

tett szükségessé. A 215 m² összfelületű szondázó feltárás során 3 régészeti objektumot rögzítettünk.

A Tiszagyendáról Kunhegyes felé vezető közúttól É-ra húzódik az alacsonyan fekvő Felső-Gyenda, melyet É-on egy enyhén ívelt, megközelítően K-Ny irányú part határol. A területen 2007-ben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársai végeztek terepbejárást; a partélen kis, kb. 80–90 m-es foltban szórványosan őskori, AVK cserepeket gyűjtöttek.

A szükségtározó leendő gátjának alapjával érintett területen a lelőhely teljes becsült hosszán 2 m széles szondát nyitottunk. Ennek Ny-i fele üresnek bizonyult; csupán a K-i részben bukkantunk a rézkori tiszapolgári kultúra három telepobjektumára. A kérdéses intenzitású és kiterjedésű rézkori telep feltehetően folytatódik a dombháton a most feltárt objektumok magasságában, a jelenlegi szelvénytől É-ra és D-re.

Az elsődleges leletfeldolgozást követően a leletanyag a szolnoki Damjanich János Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatárs: Tóth Farkas Márton régészhallgató. A geodéziai felmérést az Archeodata 1998 Bt. végezte.

SEBŐK KATALIN – SZILÁGYI MÁRTON

523. Tiszagyenda, Halom (KÖH 56169)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) U, LT, Sza, Á

Az ELTE Régészettudományi Intézete 2010. május 4. és július 5. között végezte az NK-14 jelű lelőhely részleges feltárását, amit a nagykunsági árapasztó tározó építése tett szükségessé. A 877 m² összfelületű szondázó feltárás során 66 régészeti objektumot rögzítettünk, jelenségeiket 71 stratigráfiai egységbe tagoltuk.

A Tiszagyendától K-re kb. 600 m-re húzódó, mozgalmass térfelszínű terület közepén egy jól kirajzolódó, mesterséges kialakítású halom emelkedik; a dombhátas részen 2007-ben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársai végeztek terepbejárást. A halom lábánál, főként a magasabban fekvő É-i, ÉK-i nyúlványon átlagos mennyiségű újkőkori, szórványos szarmata és átlagos mennyiségű Árpád-kori töredéket gyűjtöttek, valamint néhány embercsontot is találtak. Feltételezték, hogy a halmon Árpád-kori templom, annak környezetében pedig egy kisebb temető található, beleásva a szarmata településbe. A halmot a gátépítés nem érintette, csak a lábánál elterülő lelőhelyet; ezért a szükségtározó leendő gátjának alapjával érintett területen a lelőhely teljes becsült hosszán 4 m széles szondát nyitottunk.

A lelőhely homokos háton fekszik, így az objektumok betöltése (főleg a szonda K-i részén) nehezen volt elkülöníthető az altalajtól. A dűlőúttól K-re eső részen *La Tène*-kori, szarmata és Árpád-kori telepobjektumokat figyeltünk meg. Ezek közül külön említésre érdemes a 10. sz. kelta ház, melyben egy tűzhelyet, rajta pedig egy majdnem teljesen ép malomkövet találtunk. A szarmata

településhez főként tároló- és szemetesgödrök tartoztak, kevés vagy közepes mennyiségű leletanyaggal; ezek közül említésre méltó a 2. sz. gödörből előkerült ép, csiszolt csontkorcsolya. Az Árpád-kori települést gödrök, ill. É-D irányban futó árkok jellemzik.

A dűlőúttól Ny-ra fekvő részen némileg ritkábban jelentkeztek az objektumok, és – egy magányos, bolygatott, igen rossz megtartású, valószínűleg *újkőkori* zsugorított vázas temetkezéstől eltekintve – itt már csak a szarmata időszakra, ill. az Árpád-korra keltezhetőek. A lehumuszolt szonda Ny-i végéhez közel néhány ÉÉK-DDNy irányítású, szinte teljesen kirabolt szarmata sírt tártunk fel. Ezek bontása során a rendkívül rossz megtartású, bolygatott vázak mellett mindössze két sírban találtunk mellékleteket.

A lelőhely a domb magasabban fekvő részein igen intenzív, a települések a szondához képest K-i irányban biztosan, Ny-i irányban pedig valószínűleg folytatódnak; a szarmata temető többek között valószínűleg Ny felé is folytatódik.

Az elsődleges leletfeldolgozást követően a leletanyag a szolnoki Damjanich János Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Soós Eszter régész, Tóth Farkas Márton régészhallgató, Bacskai István fémkereső műszeres szakember. A geodéziai felmérést az Archeodata 1998 Bt. végezte.

SEBŐK KATALIN – SZILÁGYI MÁRTON – VÁCZI GÁBOR

524. Tiszagyenda, Vágott-halom (KÖH 56193)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) R, B, Sza

Az ELTE Régészettudományi Intézete 2010. május 5. és július 5. között végezte el az NK-17 jelű lelőhely részleges feltárását, amit a nagykunsági árapasztó tározó építése tett szükségessé. A 847 m² összfelületű szondázó feltárás során 67 régészeti objektumot rögzítettünk.

A Tiszagyendáról Kunhegyes felé vezető közúttól É-ra húzódik az alacsonyan fekvő Felső-Gyenda, melynek É-i partja a Vágott-halom, ill. a Vágotthalmi-dűlő. A part enyhén ívelt, megközelítően K-Ny irányú, a lelőhely a DK-i végén fekszik. A lelőhely DK-i végén található maga a Vágott-halom, mely valószínűleg egy erősen roncsolt kurgán. Eredeti alakja, magassága ma már nem állapítható meg, ugyanis egy mély csatorna vágja ketté; a csatorna mindkét partján magas töltés húzódik.

A területen 2007-ben a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Múzeumok Igazgatóságának munkatársai végeztek terepbejárást. A halomtól kiindulva, a magaspart ívelődő vonalát követve egy hosszan elnyúló, rendkívül intenzív Árpád-kori lelőhely található; a leletek között jellegzetes bográcsperecek, csigavonalas fazéktöredékek is voltak. Az Árpád-kori falu teljes területén szórványos mennyiségű őskori, valószínűleg újkőkori cserepeket is találtak. A lelőhely centruma a halom környezetében, ill. attól ÉNy-ra helyezkedik el; Ny felé a leletek fokozatosan

fogyatkoztak. A szükségtározó leendő gátjának alapjával érintett területen a lelőhely teljes becsült hosszán 2 m széles szondát nyitottunk.

A *tiszapolgári kultúra* két nagyobb, igen szép tárgyi leletanyagot szolgáltató gödrének elhelyezkedése arra utal, hogy a kérdéses kiterjedésű és intenzitású rézkori telep a jelenlegi szonda K-i végénél, a dombhát magasabb, védettebb részein húzódhat.

A *középső rézkori bodrogkeresztúri kultúra* egy gazdag temetkezésében a fiatal nő bal oldalra zsugorított váza mellett több edényt, köztük egy igen szép, inkrusztált tejesköcsög alakút találtunk; a halott ruházatát mészkőgyöngyöv egészítette ki. A sír a tiszapolgári telepobjektumokhoz hasonlóan a K-i részen, a dombhát tetején helyezkedett el. Igen sekély, a jelenlegi talajfelszínhez képest alig 50–60 cm-re mélyült le – a mellékletként adott magas, csőtalpas tál tetejét és a halott arcának jobb oldalát szét is roncsolta a szántás. Feltételezhető, hogy a temetkezés nem magányos; nagy valószínűséggel további sírokra kell számítanunk ezen a részen a szelvénytől É-ra és D-re.

A szonda Ny-i felében magányos, bizonytalan *kora bronzkori*, talán nagyrévi anyagot szolgáltató gödröt tártunk fel.

A szonda teljes felületén jelentkeztek a *szarmata időszak* telepobjektumai; ennek alapján jelentősebb megtelepedéssel számolhatunk a területen. A szelvény középső és Ny-i harmadaiban feltártunk három, a Kr. u. 3. sz. környékére keltezhető szarmata temetkezést is, melyek közül kettőt szinte teljesen kiraboltak. Minden szempontból kiemelkedő a 33. sz. sír harcosa: mintegy méteres, széles vaskardjának kardlancát üvegpaszta gyöngy díszítette; számos egyéb melléklete között említésre méltó a lábai mögé helyezett pseudosigillata talpas kehely, valamint egy ép római üvegpohár. A temetőfolt további sírjai várhatóak a szonda középső és Ny-i harmadától É-ra és D-re, valamint esetleg a Ny-i hosszabbításban is.

Egy laza szerkezetű *Árpád-kori* település árkai szintén inkább a K-i részen koncentrálódtak. Épületnyom nem esett a szonda területére.

Az elsődleges leletfeldolgozást követően a leletanyag a szolnoki Damjanich János Múzeumba kerül végleges elhelyezésre.

Munkatársak: Soós Eszter régész; Paár Ferenc, Tóth Farkas Márton régészhallgatók; Bacskai István fémkereső műszeres szakember. A geodéziai felmérést az Archeodata 1998 Bt. végezte.

SEBŐK KATALIN – SZILÁGYI MÁRTON – VÁCZI GÁBOR

525. Tiszanagyfalu, Nagy-laposi-csatornától délre (KÖH 74073)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) U, B

2010. március 9-én helyszíni szemlét végeztünk Tiszanagyfalu határában. A Tisza-parti település K-i végén futó Nagy-laposi-csatorna D-i oldalán egy K–Ny irányú homokhát emelkedik. Déli, lankásabb oldalán a település

szélső házsorának telkei – gyümölcsös, kukorica – húzódnak, É-i fele szántva volt. A csatorna vonalát követő szántásban neolitik és bronzkori leleteket gyűjtöttünk. A 350×100–150 m kiterjedésű lelőhely K-i szélén, egy kb. 10×10 m-es, paticstörredékekkel teleszórt területen nagy darab, bekarcolt vonalmintákkal díszített edénytörredékeket és igen sok obszidiántörredéket gyűjtöttünk. Feltételezésünk szerint itt egy újkőkori (AVK) épületet szánthattak szét. A lelőhely többi részén a leletek szórva jelentkeztek.

Munkatárs: Kiss László rajzoló (Jósza András Múzeum).

SCHOLTZ RÓBERT

526. Tizasüly, Sajfok (KÖH 73939)

(Jász-Nagykun-Szolnok megye) Sza

2010 júliusában a Hany-Tizasülyi árapasztó tározó kivitelezése közben végzett régészeti megfigyelés során császárkori szarmata lelőhelyet azonosítottam. A beeresztő csatorna területén egy kb. 270×20 m kiterjedésű lehumuszolt területen gödrök, házak foltjai kerültek elő. A lelőhely kiterjedése nem volt kutatható, mert körben gyepp és erdő határolta, valamint ÉNy-ra a jász-sági főcsatorna és gátja helyezkedik el. A szelvényfalon jól látható volt, hogy a gát építésekor (itt) a lelőhelyet nem bolygatták.

ZSOLDOS ATTILA

527. Tiszavasvári, Nánási utca 5. (KÖH 31870)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) A

Trágyatározó medence építését megelőzően próbafeltárást végeztünk 2010. májusban az egykori Munka Tsz területén (0300/6 hrsz.). A már meglévő medence előtti, hurok alakban futó szervizutak között nyitottuk az I. számú árkot, melynek D-i vége előtt két, négyzet alakú ház nyomait figyeltük meg. A kitermelt földből avar kerámiát, állatcsontot szedtünk össze. Az említett úttól közvetlenül Ny-ra nyitott, II. szelvényünk üres volt ugyan, de egy cseréptörredék innen is kikerült a humusz-ból. III. szondánkat a trágyatározó közvetlen előtere és a szervizút között húztuk, de ebben csak egy recens építési hulladékkal teli gödröt figyeltünk meg. A IV. árkunkat a bekötőúttal párhuzamosan, nagyjából É–D irányban jelöltük ki, mely régészeti jelenséget nem tartalmazott, hasonlóan az V. számúhoz, melyet a terület D-i határán nyitottunk. Ezzel párhuzamosan, É felé kb. 10 m-re alakítottuk ki a VI. számú szondát, összenyitva a IV. számúval. Ennek Ny-i végénél egy vízfolyás medrét találtuk modern cserepekkel, téglákkal feltöltve. Keleti vége előtt észleltünk egy újabb házat, melyet már a nyesése után részben ellepett a talajvíz. Mintegy háromnegyed részét tudtuk megmenteni, ami kézzel készült avar kerámiát, állatcsontot, egy csonteszközt, és egy szétrombolt ke-